

Klumme: Verdens byer vokser – kan eksporten følge med?

Af Anne Skovbro og Lykke Friis

Dette temanummer af Udenrigs udkommer samtidig med at Realdania og Det Udenrigspolitiske Selskab afholder konferencen 'Urbanization & Exports', og mange af artiklerne i nummeret er skrevet af talere på konferencen. Tilsammen er dette vores opfordring til at sætte fart på samarbejdet om at bygge internationale relationer og gøre danske løsninger til en nøgle for bæredygtig udvikling i storbyer verden over. Det er også vejen til vækst herhjemme.

Vi diskuterer vækst i Danmark. Hvor skal den komme fra, og hvem skal skabe den? Et godt sted at kigge hen er verdens storbyer. Frem mod 2050 forventes verdens byer at vokse med omkring 3 mia. mennesker. Det skaber et massivt behov for bæredygtige løsninger og et stort eksportpotentiale for danske virksomheder. For at gribe muligheden kræver det tættere samarbejde mellem diplomati, erhvervsliv og civilsamfund om at skabe de dybe internationale relationer, der gør hele forskellen.

Byg Odense på en dag. Gør det hver dag. Året rundt. De næste 35 år. Komplet med vand-, varme- og energiforsyning, infrastruktur, bygninger og byrum. Så-

dan kunne man vælge at skære den globale urbanisering ud i pap. I 2050 forventes dobbelt så mange mennesker at bo i byer sammenlignet med i dag. På verdensplan svarer det til en årlig stigning på omkring 65 millioner, hvilket er rundt regnet fem gange Londons størrelse. Eller omkring 180.000 hver eneste dag, hvilket svarer til ca. det samme som befolkningen i Odense kommune.

95 pct. af urbaniseringen frem mod 2050 kommer til at finde sted i udviklingslande, og allerede i 2030 forventes bybefolkningen i Asien og Afrika at være fordoblet. Urbaniseringen kan ikke adskilles fra et nødvendigt velstandsløft for den fattigere del af verdens befolkning, og den vil som sådan medføre et massivt øget pres på klodens ressourcer. Frem mod 2030 forventes den globale efterspørgsel på vand eksempelvis at stige med 40 pct., og energiforbruget forventes at stige med 50 pct. Som flere eksperter i international politik har fremført er disse 'megatrends' i høj grad også afgørende for fremtidens sikkerhedspolitik. 'Energikrig', 'klimaflygtninge' osv. er for længst blevet begreber, som både teoretikere og praktikere må forholde sig til. Det hele forstærkes af, at regioner, der mangler energi, og som

Anne Skovbro, filantropidirektør, Realdania og Lykke Friis, formand, Det Udenrigspolitiske Selskab.

præges af betydelige klimaforandringer, også er ramt af fattigdom, politiske spændinger etc. I EU's første udenrigspolitiske strategi taler man derfor om, at klimaforandringerne er en 'trusselsmultiplikator'.

Med klimaaftalen fra Paris i 2015 og FN's mål for bæredygtig udvikling frem mod 2030 er der skabt et nødvendigt politisk fokus på at finde nye bæredygtige veje til vækst. I begge bliver det understreget, hvordan udviklingen af verdens voksende byområder spiller en helt afgørende rolle for den grønne omstilling af verdens økonomien og for at sikre livskvalitet og et bæredygtigt velstandsløft for verdens fattige.

Innovation og hverdagsliv

København og andre danske byer har vist, at man kan have et stigende antal indbyggere, vækst i antal arbejdspladser og samtidig et faldende energiforbrug og CO₂-udslip. Vel at mærke uden at man går på kompromis med velstand eller livskvalitet. Det er yderst relevant viden, når verdens byer vokser og samtidig skal møde FN's bæredygtighedsmål. Især byerne i Asien og Afrika skal forbedres, sådan at de giver fremtidige generationer et langt bedre og sundere liv og sætter langt mindre aftryk på klimaet.

Bæredygtig byudvikling er ikke en luksus. Mange steder i verden er det en basal forudsætning for, at mennesker kan trække vejret, tænde for lyset og vandhanen, få mad på bordet og komme fra a til b. Der er brug for mere 'sustainability', men også for mere 'liveability', for nu at bruge de to søsterbegreber, der præger den internationale debat om fremtidens byer, og som Danmark er kendt for i resten af verden.

Det er netop evnen til at skabe bæredygtige byer med mennesket i centrum, der kan blive en særlig dansk eksportvare.

Når internationale delegationer besøger København, Aarhus, Odense eller andre danske byer, så gør de det i høj grad for at se tekniske løsninger inden for fx energi-, vand- eller ressourcehåndtering.

Men de kommer ligeså meget for at opleve, hvordan vi har skabt byer, der simpelthen er gode at leve i, og et samfund, der generelt er karakteriseret ved trykthed, tillid og transparens. Bæredygtighed handler om byplanlægning, infrastruktur, teknisk innovation, men også om hverdagsliv, boliger og grønne områder.

Et sådant helhedsperspektiv på bæredygtighed er den horisont inden for hvilken danske virksomheder befinder sig, og det smitter af på de løsninger, som de udvikler.

Klimatilpasning er et godt eksempel. Her giver den helhedsorienterede danske tilgang sig udtryk i, at man i en række danske byer gennemfører klimatilpasning med øje for det, som vi kalder 'dobbeltværdi'. Når vi i Danmark lancerer løsninger for håndtering af ekstreme mængder regn, så gør vi det sådan, at vi samtidig skaber nye parker, legepladser eller andre rekreative områder.

I stedet for at løse opgaven i snæver forstand – nu leder vi noget regn væk – så løser vi den i bred forstand og skaber en bedre by, der samtidig er bedre til at lede vand væk. Den slags løsninger skaber international opmærksomhed, men kræver også særlige kompetencer at føre ud livet. Der skal spilles på mange tangenter samtidig og innoveres på tværs mellem kommuner, forsyningsselskaber og en række forskellige virksomheder.

Fokus og samarbejde

Verden er klar til danske bæredygtige byløsninger. Blot for at nævne ét eksempel har den indiske regering meddelt, at den

skal oprette '100 smart cities'. Men spørgsmålet er, om Danmark er klar til verden. Hvor en række danske virksomheder inden for fx vedvarende energi, vand og bæredygtige komponenter til byggeriet gør det rigtig godt internationalt, er der generelt i byggeindustrien et betydeligt potentiale for forbedringer. Byggeriets eksport udgør kun to pct. af den samlede danske eksport svarende til 19 mia. kr. ud af en samlet dansk eksport på 1.155 mia. kr. Dette er relativt lidt i forhold til sektorens samlede størrelse.

Det kan der være mange årsager til, men en af dem er formentlig, at der er relativt mange små virksomheder i byggeriet, hvorfor det at agere og afsætte internationalt kan være en stor udfordring. Den udfordring bliver ikke mindre af, at den internationale konkurrence er stigende. Det er ikke kun i Danmark, at vi har fået øjnene op for den globale urbanisering som en mulighed for at skabe vækst og eksport. Storbyer fra Barcelona til Singapore markerer sig med prestigøse begivenheder og tiltag, der skal tiltrække verdens opmærksomhed og promovere byerne som innovationscentre for fremtidens byløsninger.

For at være konkurrencedygtig i den liga er der brug for at forene de kræfter, vi har, for at fokusere på de altafgørende markeder og på at arbejde sammen om at knytte de dybe internationale relationer, der skal til for at åbne døre for danske virksomheder.

Som bl.a. den amerikanske byforsker Bruce Katz gør opmærksom på (se interview i dette nr. af Udenrigs), er verdens megabyer både fremtidens økonomiske og politiske kraftcentre. En by på 15, 20 eller 25 mio. indbyggere er et stort marked og en afgørende aktør i at fremme bæredygtig udvikling.

De beslutninger, der bliver truffet af borgmestrene i verdens megabyer, er mindst ligeså afgørende for den grønne omstilling af verdensøkonomien som de beslutninger, der bliver truffet på nationalt og overnationalt niveau. Og byernes indflydelse er stærkt stigende, ikke mindst fordi verdens storbyer arbejder tættere og tættere sammen i internationale netværk.

Det må nødvendigvis også have konsekvenser for, hvordan vi i Danmark arbejder med eksportfremme. Megabyernes ledelser bliver stadig vigtigere som målgruppe for diplomatiet, og tætte og gode relationer til embedsværket i verdens storbyer får en stadig større betydning ligesom vores tilstedeværelse i byernes internationale netværk.

Det betyder også, at både staten, men ikke mindst de store kommuner, får en stadig vigtigere rolle i at bane vej og etablere bånd på politisk niveau og mellem forvaltninger. Et godt eksempel er den måde, som Københavns Kommune og en række virksomheder arbejder sammen om at knytte internationale partnerskaber inden for klimatilpasningsområdet.

Københavns erfaringer med en af verdens mest ambitiøse klimatilpasningsplaner er nu afsæt for, at København kan indgå partnerskabsaftaler med internationale storbyer som New York, hvilket baner vejen for, at danske virksomheder får opgaver i disse byer. Tilsvarende vigtigt er det at deltage i internationale netværk som fx C40-netværket af internationale storbyer, hvor der bygges relationer på tværs mellem verdens mest ambitiøse storbyer.

Disse overvejelser ligger i forlængelse af den udenrigspolitiske redegørelse som ambassadør Peter Taksø-Jensen udarbejdede i foråret til regeringen. Her lægges der op til et tættere samarbejde mellem udviklingsbistand, erhvervsfremme og øko-

nomisk diplomati, samtidig med at der foretages en skarpere prioritering af, hvilke markeder og danske spidskompetencer Danmark i fællesskab skal satse på. Her bør lederne af verdens store byer og deres behov for integrerede og helhedsorienterede bæredygtige løsninger være et af de steder, som vi i fællesskab retter blikket mod.

Næste generations byløsninger

Verdens storbyer er ikke bare aftagere af bæredygtige løsninger. Det er også i storbyerne og i deres tæt sammenvævede klynger af universiteter, virksomheder, fonde og offentlige aktører, at fremtidens løsninger bliver udviklet. For at være konkurrencedygtige i forhold til at levere løsninger til fremtidens storbyer har vi brug for et konkurrencedygtigt økosystem, hvor ny viden omsættes til nye løsninger, der accelereres og skaleres effektivt til verdensmarkedet.

Der er behov for, at vi bliver bedre til at innovere på tværs mellem fag og sektorer, mellem små og store virksomheder og mellem forskning og erhvervsliv. De udfordringer, som verdens storbyer står overfor, kræver helhedstænkning, der går på tværs af vante skel mellem fag eller sektorer.

Et af de initiativer, som vi tror kommer til at gøre en forskel, er foreningen BLOXHUB.

BLOXHUB er etableret i samarbejde mellem Realdania, staten og Københavns Kommune med en mission om at bidrage til bæredygtig urbanisering på verdensplan ved at udvikle innovative løsninger, der spænder over design, arkitektur, byggeri og digitalisering. Løsninger, der kan skabe vækst, nye virksomheder og øget eksport. BLOXHUB vil derfor forene alle danske aktører, der arbejder ambitiøst, nytænkende og internationalt orienteret med bæredygtig byudvikling.

BLOXHUB vil understøtte det fokus og det samarbejde, som vi nævnte tidligere i artiklen. Mellem fagfelter, mellem private og offentlige aktører, mellem store og små virksomheder, mellem universiteter og virksomheder, mellem de bedste danske og de bedste internationale aktører. Foreningen får hjemme i huset BLOX på havnefronten i København, der med udstillings- og konferencefaciliteter i international klasse skal være et internationalt oplevelsescenter for alt det, Danmark har at byde på inden for arkitektur, design og nye ideer.

FOTO: Chris Laurens

Havvindmøllepark

TEMA | GLOBAL URBANISERING